

זה ציווי שמתחילה יעזוב ואינו ניתק לעשה, או שכוונת התורה שאם עבר על הלאו יעזוב והוא ניתק לעשה.

מקום עמידת פרו של כה"ג - מבואר במתני' שהפר של הכהן גדול היה עומד בין האולם ולמזבח. הגמרא אומרת שדין זה נכון לראב"ר ש"לרבי הנ"ל בענין מקום שחיטת עולה, והעמידו את הפר של הכה"ג דווקא בין האולם למזבח, משום חולשא דכהן גדול שלא יכבד עליו נשיאת מזרק הדם מרחוק. ולהלן ל"ז. מבואר דמתני' כראב"י והפר היה עומד "בבין האולם ולמזבח" סמוך לשם, בצפון של מזבח, כדי שיהיה הפר בצפון, שהרי לראב"י המזבח היה בדרום.

צורת עמידת הפר והסמיכה - ראש הפר היה לדרום, והכה"ג היה מעקם את ראשו שיהיו פניו למערב, ואין מעמידים אותו כשאחוריו למזבח שמא ירביץ גללים. והכה"ג היה עומד במזרח - כשאחוריו למזרח ופניו למערב, והיה סומך את ידיו עליו ומתוודה.

נוסח הוידי - אנא (דילפינן כפרה כפרה ממה שאמר משה אחרי חטא העגל "אנא חטא העם הזה"), השם (דילפינן כפרה כפרה מעגלה ערופה, והגמ' שואלת למה לא ילפינן עגלה ערופה מחורב לומר אנא, ונשאר בקושיא) עויתי פשעתי חטאתי לפניך אני וביתי, אנא השם כפר נא לעוונות ולפשעים ולחטאים שעויתי ושפשעתי ושחטאתי לפניך אני וביתי, ככתוב בתורת משה עבדך "כי ביום הזה יכפר עליכם וכו', והם עונים אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (דכתיב "כי שם ד' אקרא הבו גודל לאלוקינו", וי"א מדכתיב "זכר צדיק לברכה").

סדר הזכרת העוונות הפשעים והחטאים - לר"מ אומר עויתי פשעתי חטאתי, כדכתיב "והתודה עליו את כל עוונות בני ישראל ואת כל פשעיהם לכל חטאותם", וכתב "נושא עון ופשע וחטאה". ולחכמים אומר חטאתי עויתי פשעתי, כדמצינו בוידי' שנתוודו דוד ושלמה, דחטא היינו שוגג, ועון זהו זדון, ופשע זהו מרד להכעיס, ואין להתוודות על השגגות אחרי שהתודה על זדון ומרד, והא דכתיב "נושא עון ופשע וחטאה" הכונה שמה שאמר לפני הקב"ה שכישראל עושים תשובה עשה להם זדונות כשגגות. והלכה כחכמים.

מגלן שהכה"ג היה מתודה על פרו - כתיב "וכפר" והכונה בזה לכפרה ע"י דברים, כדמצינו שכפרה שנאמרה בשעיר לעזאזל היא ע"י דברים, ואין לומדים משעיר הנעשה בפנים שכפרתו ע"י דמים, דהכא כתיב וכפר לפני שנשחט הפר כמבואר בפסוק.

ל"ז. הטלת הגורלות על שני השעירים - הכה"ג הולך - חזור לאחוריו למזרח העזרה לצפון המזבח (וס"ל לתנא דמתני' כרבי אליעזר בן יעקב שהמזבח היה בדרום, דכתיב "צפונה" שיהיה כל הצפון פנוי, ולפי זה הפר היה עומד סמוך לבין האולם ולמזבח) ולא היו מכניסים את השעירים לבין האולם ולמזבח, אלא היו עומדים סמוך לפתח המזרחי, דכתיב "והעמיד אותם לפני ד' "

לו הרני חובשתך בבית האסורים, אמר לה ד' מתיר אסורים, הרני כופפת קומתך, ד' זקף כפופים, הרני מסמא את עיניך - ד' פוקח עורים, נתנה לו אלף ככרי כסף לשכב אצלה להיות עמה ולא רצה לשמוע אליה. "לשכב אצלה" - בעולם הזה, "להיות עמה" - לעולם הבא.

מקום וצורת הסמיכה, ונוסח הוידי, בקדשי קדשים, ובפרו של כה"ג ביוה"כ

קדשי קדשים שחיטתם בצפון, וכן הדין בפרו של כה"ג, הגמ' מבארת מה נחשב צפון, ומהי צורת עמידת הקרבן והסומך בזמן הסמיכה, ומהו נוסח הוידי, בקדשי קדשים, ובפרו של כהן גדול ביום הכיפורים.

ל"ו מקום שחיטת קדשי קדשים - לרבי יוסי ברבי יהודה צריך לשחוט קדשי קדשים בין הקיר הצפוני של המזבח לכותל העזרה, כנגד כל המזבח שהיה ל"ב אמה, אבל לצד מערב ומזרח אע"פ שהוא צפון העזרה אינו צפון לענין שחיטה, דכתיב "על ירך המזבח". לר"א בר"ש גם בין האולם למזבח - ממערב למקום הנ"ל נחשב צפון. ורבי מוסיף מקום דריסת רגלי הכהנים וישראל - ממזרח למקום הנ"ל. אבל מן החליפות - המקום שהאולם עודף על ההיכל, ששם יש כ"ד חלונות לכ"ד משמרות להנחת הסכנים הנקראים חלף בלשון ערבי ולפנים לכו"ע פסול כיון שאין המזבח נראה משם. והיה הזבח עומד בצפון דקדשי קדשים טעונים צפון ופניו למערב ואחוריו למזרח.

הסמיכה והוידי בקדשי קדשים - הסומך - הבעלים עומד במזרח - אחוריו למזרח ופניו למערב, ומניח שתי ידיו בין שני הקרניים של הזבח, וצריך לזהר שלא יהיה דבר חוצץ בינו לבין הזבח. בחטאת ואשם מתוודה על החטא שמחמתו הביא את הקרבן, ובעולה לריה"ג מתוודה על עון לקט שכחה פאה ומעשר עני שאינם בכלל וידי מעשרות, (ובתוספתא לא גורסים מעשר עני, כיון שמה שנאמר בוידי מעשרות "ליתום ולא למנה, זה מעשר עני. רש"י. אבל דעת התוס' (ד"ה ומעשר) שבברייתא אפשר לגרוס מעשר עני, כיון שאין לו וידי בפני עצמו, ועוד שוידי מעשרות הוא כשעשה כדן וכאן הוידי הוא כשלא עשה כדן). ולר"ע אין עולה באה לכפר אלא על עשה ולא שניתק לעשה אבל על לא תעשה ענוש מלקות, וכריתות ומיתות ב"ד זה עונשם. (ולאו שבכללות ולא שאין בו מעשה אע"פ שאין לוקים עליהם, כיון שאין להם תיקון או כפרה במקום אחר, אינם מתכפרים ע"י עולה. תוד"ה על). לרבי ירמיה נחלקו אם לאו דנבילה דכתיב בתריה "לגר אשר בשעריך תתנה ואכלה" הוא לאו גמור שהרי אין זה תיקון, דאחרי שאכל את הנבילה אינו יכול לתתה לגר או לנכרי, וממילא לוקים עליו, והכונה שמתחילה יתן לגר או לנכרי ולא יאכל, או לא אע"ג דע"כ עשה דבתרי' מעיקרא משמע, כיון שאחרי הלאו כתוב עשה, ולא דמי ללאו דחסימה. (וכתבו התוס' (ד"ה לאו) דלא קאמר לאו דטריפה איכא בינייהו, דכתיב בתריה "לכלב תשליכון אותו", כיון שלא זה כולל איסור אכילת בשר קדשים שנפסלו ביוצא, ועל זה לא נאמר "לכלב תשליכון אותו. וי"ג לאו דנבילה וטריפה איכא בינייהו. עוד כתבו התוס' שהמחלוקת היא רק בלאו דנבילה, אבל בלקט שכחה ופאה לכו"ע הם מתכפרים ע"י עולה, לריה"ג משום שיש אחריהם עשה, ולר"ע משום דס"ל כרבי ישמעאל שאף אם עשה מזה עיסה עדיין הוא מחויב בלקט שכחה ופאה). ולרבי לכו"ע לאו דנבילה לאו גמור כיון שלא שייך לתקן אחרי שאכל, ונחלקו אם הא דכתיב "תעזוב"

ל"ה: כהן שעשתה לו אמו כתונת יכול ללובשה ביוה"כ ולעבוד בה עבודת יחיד - הוצאת כף ומחתה, ובלבד שימסרנה לציבור דסוף סוף היא עבודת ציבור, (וי"מ שהכונה לקריאת הפרשה), ואין חוששים שמא לא ימסור יפה. ואפילו לרבנן דס"ל ששומרי ספיחים בשביעית נוטלים שכרם מתרומת הלשכה, ולא יעשו בחינם (כדעת רבי יוסי), שמא לא ימסרו לציבור יפה, שאני כה"ג שהוא גדול בתורה ויודע שיש למסור יפה, ועוד דכיון שכל כבוד הכונה שלו מסר ליה יפה אגב חביבות שעובד בה. ובן בוכרי שסובר שמוחר לכהן לתת מחצית השקל כיון שהוא מוסר לציבור, י"ל שבוה לכו"ע מוסרים לציבור יפה כיון שכל ישראל שוקלים, ומשום שכל רווח הבא מן הקרבנות הוא שלהם. תוד"ה ניוחש.

רבי ישמעאל בן פאבי עשתה לו אמו כתונת של מאה מנה, ועבד בה עבודת יחיד, ומסרה לציבור. ורבי אלעזר בן חרסום עשתה לו אמו כתונת מב' רבוא מנה, ולא הניחוהו אחיו הכהנים ללובשה מפני שהיה נראה כערום, שאע"פ שכל חוט הוא כפול שש, היה זה כיון הנראה בכלי זכויות.

חיוב עסק התורה בכל מצב

כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה. (רמב"ם הלכות תלמוד תורה).

עני שבא לדין, אם באו ב"ד שלמעלה לחייבו בדין אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה, ואם אומר שהיה טרוד במזונותיו אומרים לו כלום היית עני מהלל הזקן. אמרו על הלל הזקן שבכל יום היה משתכר טרפעיך והיה נותן חציו לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי ביתו, ופעם אחת לא מצא להשתכר ולא נתנו השומר להכנס ועלה ונתלה וישב על פי הארובה כדי לשמוע דברי אלוקים חיים משמיעה ואבטליון, והיה זה ערב שבת ותקופת טבת וירד עליו שלג, וכשעלה עמוד השחר מצאו עליו ג' אמות שלג, ורחצוהו וסכוהו והושיבוהו כנגד המדורה ואמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת.

עשיר שבא לדין אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה, אם אומר שהיה טרוד בנכסיו אומרים לו כלום היית עשיר יותר מר"א בן חרסום. אמרו על ר"א בן חרסום שהניח לו אביו אלף עיירות ביבשה וכנגדם אלף ספינות בים. ובכל יום היה נוטל נאד קמח על כתפיו והולך מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה. פעם אחת מצאוהו עבדיו ועשו בו אנגריא, אמר להן שיניחוהו וילך ללמוד תורה, אמרו לו חיי רבי אלעזר בן חרסום שאין מניחין אותך. ומימיו לא הלך וראה אותן, אלא יושב ועוסק בתורה כל היום וכל הלילה.

רשע שבא לדין אומרים לו מפני מה לא עסקת בתורה, אם אומר נאה הייתי וטרוד ביצרי, אומרים לו כלום נאה היית מיוסף. אמרו על יוסף הצדיק שבכל יום היתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים, והחליפה בגדים בכל שחרית וערבית, ולא נשמע לה, אמרה

ושם זה כבר נקרא לפני ד', הסגן היה מימינו, (לא מימינו ממש שהרי המהלך לימין רבו הרי זה בור, ולא מאחוריו שהמהלך אחורי רבו הרי זה מגסי הרוח, אלא היה מצדד אצדויי, כדי לכסות את רבו), וראש בית אב משמאלו מאחוריו וכנ"ל, ושם היו ב' שעירים, וקלפי היתה שם, ובה ב' גורלות כדכתיב "אחד לד' ואחד לעזאזל", והיו שווים (ולא אחד מכסף ואחד מזהב, או אחד קטן ואחד גדול), והגורלות יכולים להיות עשויים מכל דבר, וא"צ שיהיו משל זהב כמו הציץ, והגורלות היו מתחילה מאשכרוע, ויהושע בן גמלא כשנתמנה לכה"ג עשאם משל זהב, והיו מזכירין אותו לשבח.

אלו מזכירים אותם לשבח

כשמזכירים צדיק צריכים לברכו, כמבואר להלן ל"ח: שלומדים דבר זה מדכתיב במשלי "זכר צדיק לברכה", ולכן כשהזכירה המשנה שכן גמלא עשה את הגורלות מזהב הזכירה אותו לשבח, והמשנה מביאה עוד צדיקים שעשו דבר למקדש ומזכירה אותם לשבח, ומאידיך אבל על הרשעים נאמר "ושם רשעים ירקב".

מה עשה בן קטין לכיור ומדוע - בן קטין כ"ג היה עשה י"ב דד לכיור כדי שיהיו י"ב הכהנים העוסקים בתמיד מקדשים ידיהם ורגליהם בבת אחת. בשחרית שהיה הכיור מלא מקדשים מן העליון, ובערבית מן התחתון. וכן עשה בן קטין מוכני לכיור, והיינו גלגל לשקעו, כדי שלא יפסלו המים בלינה.

ל"ז: מה עשו מונבז המלך ואמו במקדש - מונבז המלך עשה ידות וכנים ואוגנים של הכלים של יוה"כ זהב, והיינו ידות הסכינים, וכן קת הנרגי וחציני, דאל"כ היה עושה גם את הכלי עצמו מזהב. הילני אמו עשתה נברשת של זהב על פתחו של היכל, שבשעה שהחמה זורחת יוצאים ממנה ניצוצות, ועל ידה ידעו העם שבירושלים מתי הגיע זמן ק"ש של שחרית דמצות ק"ש היא עם הנץ החמה, (אבל אנשי משמר היו משכימים לקרוא ק"ש שמא תימשך העבודה עליהם וימנעו מלקרות, ואנשי מעמד - ישראל העומדים על הקרבן בשליחות הציבור היו מאחרים עד אחרי גמר עבודת התמיד, והקורא עמום לא יצא ידי חובה), וכן עשתה הילני טבלה של זהב שפרשת סוטה כתובה עליה כדי שלא יצטרכו להביא ספר תורה, ולמ"ד (גיטין ס.) אין כותבין מגילה להתלמד, היתה כתובה תחילת הפרשה כל המילה, והשאר רק ראשי התיבות. וכתבו התוס' (ד"ה אמר) שאף שזמן ק"ש כותיקין הוא לקרותה קודם הנץ ולגומרה עם הנץ, מ"מ ותיקין נמי מודו שזמנה עד ג' שעות.

ל"ח. נקנור נעשו ניסים לדלתותיו שנקבעו בשער המזרח של העזרה, ושל נחושת היו, והיו מזכירים אותו לשבח. שכשהביאם ממצרים עמד נחשול שבים לטבעו, נטלו אחת מהדלתות והטילו לים כדי להקל על הספינה, ועדיין לא נח הים מזעפו, וכשרצו לזרוק את השניה חיבקה ואמר שיטילוה עימו ומיד נח הים מזעפו, והיה מצטער על הראשונה, וכשהגיעו לעכו ראו את הראשונה מבצבצת מתחת דופני הספינה, וי"א שבריה שבים בלעתה והקיאתה ליבשה, ולכן אף כשהעשירו ושינו את כל הדלתות שבמקדש להיות של זהב אותם לא החליפו, מפני הניסים שנעשו בהם, וי"א מפני שהיתה נחושתם מוזהבת, ולראב"י היתה מנחושת מזוקקת והיתה מאירה כשל זהב.

אלו מזכירים אותם לגנאי

בית גרמו לא רצו ללמד על מעשה לחם הפנים, והביאו אומנים אחרים מאלכסנדריה של מצרים,

והם ידעו לאפות אבל היו אופים את הפת מחוץ לתנור מפני שלא ידעו לרדות מהתנור כמותם באופן שהלחם לא ישבר, שהלחם היה עשוי כמין תיבה פרוצה או כמין ספינה, והיתה הפת מתעפשת, ושלחו להחזיר את בית גרמו כדי להרבות כבוד שמים, דכל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו, ולא הסכימו עד שכפלו שכרם (מ"ב מנה לכ"ד מנה, וי"מ מכ"ד למ"ח), ואמרו שאינם רוצים ללמד כדי שלא ילמד אדם שאינו מהוגן ויעשה כך לע"ז, והזכירום לשבח על שלא נמצאה פת נקיה ביד בניהם שלא יחשדום שהם ניזונים ממעשה לחם הפנים, לקיים מה שנאמר "והייתם נקיים מד' ומישראל".

בית אבטינס לא רצו ללמד על מעשה הקטורת, והביאו אומנים אחרים מאלכסנדריה של מצרים, והם ידעו לפטם אבל העשן היה מפציע לכאן ולכאן ולא היה עולה כמקל, והחזירום כדי להרבות כבוד שמים, ולא הסכימו עד שכפלו שכרם (כנ"ל), ואמרו שמה שאינם מלמדים כדי שלא ילמד מי שאינו הגון ויעשה כך לע"ז, והזכירום לשבח על שלא יצאה כלה מבושמת מבתיהם וכשנושאים אשה מתנים עימה שלא תתבסם, שלא יאמרו שהם מתבסמים ממעשה הקטורת. ורבי ישמעאל פגש אחד מבני בניהם ואמר לו שאבותיו ביקשו להרבות כבודם ולמעט כבוד המקום, ועכשיו כבוד מקום במקומו ומיעט כבודם. ורבי ישמעאל בן לוגא פגש זקן אחד מבניהם שראה את העשב המיוחד שהוא מעלה עשן כנגדו ושחק ובכה, בכה מפני שנזכר בכבוד אבותיו, ושחק מפני שעתיד הקב"ה להחזירה להם, ואמר ששבועה היא בידיהם שלא להראות עשב זה לשום אדם. וזקן אחד מסר את מגילת הסממנים של הקטורת לריו"ח בן נורי, ואמר ר"ע שמעתה אסור לספר בגנותם. מכאן אמר בן עזאי שלא ידאג אדם לומר פלוני יקפח פרנסתי, כי על כרחם בשמן יקראון ובמקומן יושיבון ומשלק (-מזונותין אינם משלהם אלא הם קצובים לך מן השמים) יתנו לך, ואין אדם נוגע במוכן לחבירו ואין מלכות נוגעת בחברתה כשהגיע זמנה להתחלף אפילו כמלוא נימא.

ל"ח: הוגרס בן לוי היה יודע פרק בשיר ולא רצה ללמד שכשהיה נותן קולו בנעימה היה מכניס גודלו לפיו ומניח אצבעו בין הנימים (-שני חלקי השפם, כנגד מחיצת החוטם) היו אחיו הכהנים נרתעים לאחוריהם.

בן קמצר לא רצה ללמד על מעשה הכתב, שהיה נוטל ד' קולמוסים בד' אצבעותיו וכותב תיבה (-שם ד') של ד' אותיות יחד, ולא מצא טעם למה לא הסכים, ולכן על הראשונים נאמר "זכר צדיק לברכה", שהוא נזכר לברכה מחמת מעשיו, כדכתיב "וד' אמר המכסה אני מאברהם" וכתב התם "ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום", ועל בן קמצר נאמר (ובמתני' איתא על אלו נאמר) "שם רשעים ירקב" (כדכתיב "ויאהל עד סדום" וכתב התם "ואנשי סדום רעים וחטאים לד' מאד"), והיינו שאין לאדם לקרוא לבנו בשמו (וכתבו התוס' (ד"ה דלא) שאין לגרוס חנן בן אבשלום, שהרי אבשלום אין לו חלק לעוה"ב, אלא גורסים אבשלום. עוד דנים התוס' אם כשגם צדיק נקרא באותו שם כמו רשע אפשר לקרוא על שם הצדיק), ואפילו כשהוא נזכר עם חבירו הוא נזכר לרעה, ומה שמצינו בתינוק שנקרא דואג, ראה מה עלה בסופו, דמעשה בדואג בן יוסף שמת אביו כשהיה קטן, ובכל יום אמו נתנה לביהמ"ק זהב כשיעור המשקל שנתווסף בו, וכשגבר אויב טבחחו אמו ואכלתו, ועליו קונן ירמיהו "אם תאכלנה נשים פרים עוללי טיפוחים" ורוח הקודש משיבה ואומרת "אם יהרג במקדש ד' כהן ונביא" וזהו זכריה בן יהוידע הכהן.

עובדיה היה צדיק והיה דר בין שני רשעים -אחאב ואיזבל ולא למד ממעשיהם, ועשיו היה רשע והיה דר בין ב' צדיקים ולא למד ממעשיהם.

כשהקב"ה מברך את הצדיקים הוא מקלל את הרשעים, וכשהוא מקלל את הרשעים הוא מברך את הצדיקים.

צדיקים - אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו. ראה הקב"ה שצדיקים מועטים עמד ושתלם בכל דור ודור לקיום העולם. אפי' בשביל צדיק אחד העולם נברא, ומתקיים. כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא, וי"א שמי שבאה לידו עבירה פעם ראשונה ושניה ואינו חוטא, הקב"ה שומר עליו שלא יחטא עוד.

כל המשכח דבר מתלמודו גורם גלות לבניו, ומורידין אותו מגדולתו.

ל"ט. הבא ליטמא פותחין לו ואין מעכבים אותו מלחטוא, והבא ליטהר מסייעים אותו. עבירה מטמטמת מכל חכמה לבו של אדם. אדם מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה, מלמטה מטמאין אותו מלמעלה, בעוה"ז מטמאין אותו בעוה"ב, אדם מקדש עצמו מעט מקדשים אותו הרבה, מקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה, מקדש עצמו בעוה"ז מקדשים אותו לעולם הבא.

טרף בקלפי

הגורל לד' ולעזאזל

כתיב "ולקח אהרן את שני השעירים והעמיד אותם לפני ד' פתח אהל מועד, ונתן אהרן על שני השעירים גורלות, גורל אחד לד' וגורל אחד לעזאזל". הגמרא מבארת כיצד היה נעשה הגורל, ואם הגורל מעכב, ועוד מדיני הגורל.

סדר הגורל - הכהן גדול היה טורף בקלפי -חוטף גורל במהירות, כדי שלא ימשמש ויכוין לקחת של שם בימינו מפני שזה סימן יפה ששל שם עולה בימינו, (ומטעם זה היתה הקלפי מחזקת רק ב' ידים), והיה מוציא משם ב' גורלות, אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל, הסגן עומד בימינו וראש בית אב משמאלו, אם של שם עלה בימינו הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך, ואם של שם עלה בשמאלו ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה שמאלך, והיה נותן את הגורלות ע"ג שני השעירים שעומדים אחד בימין ואחד בשמאל, ונותן גורל שעלה בימין על שעיר של ימין, ואומר לד' חטאת, ולרבי ישמעאל היה אומר רק לד', והעם עונים אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

תנא דמתני' דס"ל שהכה"ג היה מוציא את ב' הגורלות הוא רבי חנינא סגן הכהנים, דס"ל שאין הסגן עושה מלאכה אלא אם ארע פסול בכהן גדול. ורבי יהודה אומר בשם רבי אליעזר שהכה"ג והסגן היו מכניסים כל אחד את יד ימינו, (דימין דסגן עדיף משמאלו של כה"ג, ולתנא דמתני' ימין הסגן שוה לשמאלו של כה"ג, וממילא עדיף שהכה"ג יעשה הכל), ולדבריו אם של שם עלה בידי הסגן אומר ראש בית אב לכה"ג דבר מילך -דבר דברי לד' חטאת, ואין אומר לו הסגן משום דחלשא דעתיה כיון ששל שם לא עלה בידו אלא ביד הסגן.

הקלפי היתה מעץ, ואין עושים אותה של כסף או זהב דהתורה חסה על ממונם של ישראל. והקלפי היה של חולין, ואין מקדשים אותה, כי כלי שרת מעץ לא עבדינן.

אלו מעלות היו במקדש בזמן כהונתו של שמעון הצדיק- מ' שנה ששימש שמעון הצדיק בכהונה גדולה היה עולה גורל בימין, ולשון של זהורית (-צמר סרוק ומשון כמין לשון וצבוע אדום, וקושרים אותו בראש שעיר המשתלח) מַלְבִּין מאיליו, שזה סימן שהקב"ה מחל לישראל, ונר מערבי (למ"ד שהנרות היו מסודרים ממזרח למערב, הנר השני ממזרח הוא הנר המערבי, ולמ"ד שהיו מסודרים מצפון לדרום, הנר האמצעי שהיה מצודד כלפי מערב הוא הנר המערבי, ושאר הנרות היו מצודדים כלפי האמצעי) דולק אחר שכבו שאר הנרות, אע"פ שהיו מדליקים אותו הראשון, והוא עדות שהשכינה שורה בישראל, ואש של מערכה מתגבר ודולק מאיליו וא"צ להביא עצים חוץ מב' גזירי עצים של בין הערבים שהם חובה, מכאן ואילך רק לפעמים היה כך. ובימיו היה ברכה בעומר ושתי הלחם ולחם הפנים, וכל כהן היה מקבל כזית, יש אוכלו ושבע יש אוכלו ומוותיר, מכאן ואילך נשתלחה בהם קללה שאינם משיבעים, וכל כהן מקבל כשיעור פול, הצנועים מושכים את ידיהם מפני שאינו משיבע והגרגרנים נוטלים ואוכלים, ומעשה באחד שנטל חלקו וחלק חבירו והיו קוראים לו בן חמצן (-גולן) עד יום מותו, ואף שגם אחרים חטפו, הוא חטף מחמצן אחר, או שהוא חטף ממי שהקפיד על כך. (תוד"ה טרף). ואותה שנה שמת ידע זאת ע"י שנכנס עמו זקן לבוש שחורים ולא יצא, ועד אז נכנס לבוש לבנים ויצא, ואחר הרגל חלה ז' ימים ומת, ואחר שמת נמנעו לברך ברכת כהנים בשם המפורש, שלא היה ראוי.

ל"ט: מ' שנה קודם החורבן לא היה הגורל עולה בימין, ולא היה לשון של זהורית מלבין, ולא היה נר מערבי דולק, והיו דלתות היכל נפתחות מאליהם סימן לאויבים לבוא, עד שגער בהם ריו"ח בן זכאי.

בשעה שבנה שלמה את בית המקדש נטע בו כל מיני מגדים של זהב וכו', וכיון שנכנסו עכו"ם להיכל יבשו, ועתיד הקב"ה להחזירם לנו.

י' פעמים היה כה"ג מזכיר השם, ג"פ בכל וידוי, ואחד בגורל, והיה מעשה ונשמע השם עד יריחו שזה מרחק י' פרסאות, וציר דלתות היכל היה נשמע בח' תחומי שבת (והא דאיתא בתמיד שמיריחו היו שומעים קול שער גדול של היכל שנפתח, י"ל שפתיחת השער היתה נשמעת עד שם, אבל צירי הדלתות היו נשמעים רק ח' תחומי שבת, אי נמי עד ח' תחומי שבת ידעו להבחין שזה קול צירים, ומיריחו היו שומעים קול הברה בעלמא. תוד"ה וציר), ועיזים שביריחו היו מתעטשות מריח הקטורת, ונשים שביריחו אינן צריכות להתבשם וכלה שבירושלים אינה צריכה להתקשט מריח הקטורת, (והנה קול מראה וריח אין בהם משום מעילה אבל איסורא איכא, ואמר אב"י דהיינו לעומדים בחוץ, וצ"ל שאין האיסור אלא שלא יקרבו עצמם לעזרה להריח יותר. תוד"ה כלה). וזקן אחד סיפר לרבי יהושע בן קרחה שהלך לשילה והריח ריח קטורת מבין כותליה.

אם הגורל לעיכובא או לא, ועוד מדיני הגורל

ישנם ב' חלקים בגורל הנעשה על שני השעירים שעומדים אחד מימין כהה"ג ואחד משמאלו. א' הוצאת הגורל מתוך הקלפי (עליה בלשון הגמרא) אחד בימין ואחד בשמאל. ב' הנחת הגורלות ע"ג השעירים. דעת ר"ש (מ). שאין הגורל מעכב כלל, וחכמים חולקים בזה על ר"ש. והנחת הגורלות לכונ"ע אינה מעכבת. ולגבי הוצאת הגורל נחלקו בזה רבי ינאי ורבי יוחנן. והגמ' דנה אם הם נחלקו לפי רבי יהודה שדברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ אינם מעכבים, או שנחלקו אליבא דברי נחמיה שסובר שהם מעכבים. והגמ' (מ. - מ:): מביאה כמה דינים שנאמרו בברייתות לגבי דיני הגורל (מחלוקת אם הוידיי מעכב, דיני שינוי בסדרי עבודת הפר והשעיר והגורלות, מחלוקת עד מתי צריך השעיר לעזאזל להיות חי, האם אפשר להעביר את הגורל משמאל לימין, עד מתי צריך

להשאיר את הגורל על השעיר), ומנסה להביא מהם ראייה אם העליה מעכבת או לא, וכדלהלן.

לרבי ינאי עלית גורל מתוך הקלפי מעכבת את העבודה, שזה קובע איזה שעיר לד' ואיזה שעיר לעזאזל, אבל הנחה על השעירים אינה מעכבת אלא מה שיצא ביד ימין קובע את השעיר הימני, ומה שיצא בשמאל קובע את השעיר השמאלי. ולריו"ח אף עליה אינה מעכבת ויכול לקרוא שם בלא גורל, אלא שחיסר מצוה. למסקנה (מ"א). הגמ' מוכיחה שעלית גורל מעכבת, ודלא כריו"ח.

והנה נחלקו רבי יהודה ורבי נחמיה אם דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ כגון בהיכל או בעזרה מעכבים אם שינה להקדים את המאוחר, או שאינם מעכבים ורק דברים הנעשים בבגדי לבן בפנים מעכבים, והגורל נעשה בבגדי לבן בחוץ. ללישנא קמא נחלקו רבי ינאי ורבי יוחנן אליבא דרבי נחמיה שזה מעכב, אם גם עליה מעכבת, או שההגרלה אינה נחשבת עבודה, אבל לרבי יהודה לכונ"ע אין עליה מעכבת. וללישנא בתרא נחלקו אליבא דרבי יהודה, אם גם הגרלה אינה מעכבת, או דשאני הכא דכתיב "אשר עלה" ב' פעמים ושנה עליו הכתוב לעכב, דמקרא יתירא נפקא לן עיכובא, (והמ"ד השני סובר שכיון שזה לא נאמר בלשון ציווי זה לא מעכב. תוד"ה דתנא), אבל נתינה על השעירים כתובה רק פעם אחת "ונתן אהרן", ולכן לכונ"ע אינה מעכבת. אבל אליבא דרבי נחמיה לכונ"ע עליה מעכבת.

מ: תניא- מצוה להגריל ולהתוודות על השעיר המשתלח, דכתיב "והתודה עליו", **לא הגריל ולא התוודה** כשר, רבי שמעון אומר לא הגריל כשר לא התוודה פסול. עוד תניא מת אחד מהם לאחר ההגרלה, שא"א להגריל שוב אא"כ יביאו ב' שעירים חדשים ואחד ילך לאיבוד, מביא חבירו שלא בהגרלה דברי רבי שמעון. ומבואר שלר"ש גם ההנחה וגם ההגרלה אינם מעכבים. הגמרא מקשה מזה על רבי ינאי שסובר שההגרלה מעכבת. וצריך לפרש שבאמת לרבנן ההגרלה מעכבת ורק העליה לא מעכבת, ור"ש לא ידע מאי קאמרי רבנן, ואמר שאם כוונתם לעליה הוא חולק עליהם רק על הוידוי, ואם כוונתם להנחה אבל עליה מעכבא, הוא חולק עליהם שאף עליה אינה מעכבת.

סדר עבודות הפר והשעיר- הסדר שצריך להיות הוא וידוי על הפר, גורל, וידוי שני דפר ושחיטתו, הכנסת כף ומחתה ונתינת הקטורת על האש, נתינה מדם הפר על הכפורת, שחיטת השעיר ונתינה מדמו על הכפורת, נתינה מדם הפר על הפרוכת, נתינה מדם השעיר על הפרוכת, עירוב דם הפר והשעיר, ונתינה מהם על מזבח הפנימי. רש"י. אם הקדים ונתן מדם השעיר בפנים על בין הבדים לפני שנתן שם מדם הפר, או שהקדים ונתן מדם הפר בהיכל על הפרוכת לפני שנתן מדם השעיר בפנים, לא עשה כלום, ואם הקדים מתנות הפר בפנים להגרלה דשעיר אינו מעכב, ואם הקדים ונתן מדם הפר על המזבח הפנימי לפני שנתן מדם השעיר בהיכל, זה תלוי במחלוקת רבי יהודה ורבי נחמיה (לעיל ל"ט:): אם דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ מעכבים.

מ: עד מתי צריך שהשעיר לעזאזל ישאר חי- כתיב "יעמד חַי לפני ד' לכפר עליו" והיינו שאם מת צריך להביא אחר, לרבי יהודה "לכפר" היינו שצריך שיהיה חי עד שעת מתן דם השעיר לד' וא"צ להמתין עד הוידוי, ולר"ש צריך להיות חי עד שעת הוידוי.

ומחלוקת זו תלויה במחלוקתם לעיל האם וידוי מעכב או לא. רש"י. ולתוס' (ד"ה ואזדו) זה תלוי במחלוקת האם הגרלה מעכבת או לא, שלר"י כמו שאם מת המשתלח לפני מתן דם השעיר הפנימי ישפך הדם ויביא שניים אחרים ויגריל מתחילה, (ואם נשפך הדם ימות השעיר המשתלח, כדאיתא לקמן ס"ב). ולר"ש אם מת קודם וידוי יביא אחר בלא גורל, ואם עדיין לא נזרק דם השעיר השני יזרוק את הדם ויביא אחר, וא"צ גורל אפילו לכתחילה דאין גורל בלא שני שעירים, ואין

לשפוך את הדם או לאבד את השעיר כדי לעשות גורל ואם מת אחר וידוי א"צ להביא אחר אע"פ שלא שילחו לעזאזל, דשילוח אינו מעכב.

עלה גורל בשמאל א"א להחזירו לימין, בברייתא מבואר שר"ע אמר שהטעם הוא כדי שלא לתת מקום לצדוקים לרדות שיאמרו שאתם עושים כפי רצונכם. והגמ' שואלת שאם ההגרלה מעכבת מעיקר הדין א"א להחזירו לימין, שכבר קבע הגורל, ואין לומר דקאי כר"ש, שהרי ר"י ורבי נחמיה היו תלמידיו של ר"ע. (תוד"ה כיון). והגמ' מבארת שהכונה שאין להעביר את הגורל יחד עם השעיר משמאל לימין, כדי שלא לתת מקום לצדוקים לרדות.

א"צ להשאיר את הגורל על השעיר עד שעת שחיטה, דכתיב "אשר עלה" כיון שעלה שוב אינו צריך, ומ"מ מצוה איכא (לתירוץ א').

מתי הגורל קובע את שם הקרבן ומתי קריאת השם קובעת את שם הקרבן- איתא בסיפרא "ועשהו חטאת" הגורל עושה חטאת ואין קריאת שם עושה חטאת. וקמ"ל דלא נימא שאם היכא שגורל אינו מועיל בשעת לקיחה בין בשעת עשיה, כמו בקינין של זבים וזבות ויולדות שאחד מהם חטאת ואחד עולה, קריאת שם מועילה, [לרב חסדא (מ"א).] היינו דווקא בשעת לקיחתם, או בשעת עשיתם], ואין הכהן רשאי לשנותם, (אבל אם לא קרא שם בשעת לקיחתם אלא אח"כ לא חל עליהם השם ויכול הכהן לשנותם), כ"ש שבמקום שהגורל מועיל שלא בשעת לקיחה ושלא בשעת עשיה קריאת שם מועילה בשעת לקיחה ובשעת עשיה.

וכתבו התוס' (ד"ה ועשאו) שאין ללמוד מק"ו זה שבשאר מקומות יועיל גורל, דכתיב גבי גורל "ועשאו חטאת" לזה ולא לאחר. וע"ע בתוס' מה שביארו בדרשה זו, ובדרשה לענין יציאה בשש שנים בעבד עברי הנמכר לנכרי. עוד ביארו התוס' (בד"ה מה) דלא אמרינן שיוה"כ היה בכלל ויצא לידון בדבר החדש, שא"א ללומדו מהכלל, דרק אם יש פירכא אין ללמוד מהכלל, אבל בלאו הכי אפשר ללומדו בבמה מצינו או בק"ו.

מ"א. הגמ' מוכיחה מהדין הנ"ל שלפי רבי יהודה הגרלה מעכבא, דסתם סיפרא ר"י, ונדחו דברי ריו"ח.

דיני קרבן עולה ויורד בטמא שנכנס למקדש- טמא שנכנס למקדש שהוא חייב קרבן עולה ויורד, אם היה עשיר והביא קרבן עני, לרבי אלעזר לא יצא, ולרבי חגא יצא. ואם היה עני שהוא צריך להביא שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת, והפריש מעות לקינו, וחילק את המעות לשניים ואמר אלו לחטאת ואלו לעולה (לרב חסדא שאין הקינים מתפרשות אלא או בלקיחת בעלים או בעשית כהן, איירי שאמר כך בשעת הפרשה לרבי אלעזר, דשעת הפרשה במעות דינה כשעת לקיחה בעופות), והעשיר שהוא צריך להביא קרבן עשיר והיינו רק בהמה לחטאת, אינו יכול להשתמש במעות שייחד לעולה לצורך החטאת כיון שקרא להם שם, אלא צריך להוסיף מעות אחרים עד דמי בהמה על אלו שייחד לחטאתו. ולרבי חגא אם אחר שהעשיר לקח גוזל אחד, אם לקחו לעולה שבזה הוקבעו המעות השניים לחטאת יוסיף על הכסף הנשאר ויקנה חטאת וגוזל זה ילך לנדבה (לקיץ המזבח, שאף שאין מקיצין בעולת העוף, היינו שלא קונים עוף לצורך כך, אבל עוף שהופרש לעולה מקיצים בו את המזבח. והתוס' דנים אם יכולים להביא אותו לעולת יחיד, או שכיון שלא לקח כל קרבנותיו לא נקבעו עבורו. תוד"ה והאי), ואם לקחו לחטאת שבזה הוקבעו המעות השניים לעולה, לא ישתמש בכסף הנשאר לחובתו, אלא מביא מהמעות עולת נדבה, ואותו גוזל ילך למיתתו, וא"א לפדותו, דאין פדיון לעוף וכן ללבונה ולכלי שרת, דלא נאמר פדיון אלא בבהמה.

מ"א: שינוי בקרבן מצורע - מצורע עשיר שהביא קרבן עני לא יצא אף לרב חגא, דילפינן הכי מקרא דכתיב "זאת תהיה תורת המצורע", אבל מצורע עני שהביא קרבן עשיר יצא, דהא רבי רחמנא "תורת", ואין לומדים דין טמא שנכנס למקדש ממצורע, דכתיב "ואם דל הוצא".

קושר לשון של זהורית בראש שעיר המשתלח ומעמידו כנגד בית שילוחו - השער שיוציאו אותו משם, ולנשחט קושר כנגד בית שחיטתו, כדי שלא יתערב לא זה בזה ולא באחרים. ואח"כ אומר וידוי שני על הפר (ויבואר להלן מ"ג:).

שיעור לשון שעיר המשתלח ופרה אדומה-

לרב יוסף לשון של זהורית של שעיר המשתלח צריכה שיעור, כיון שצריך לחלקה לשניים ולקשור חציה בסלע וחציה בין קרניו, אבל לשון של פרה אדומה דכתיב בה "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת", כיון שא"צ לחלקה אין בה שיעור והיא כשרה בכל שהוא. והא דתנא שכורכם לעץ ארז ואזוב בשיירי לשון ומשמע שיש עוד, היינו בזנב הלשון שכיון שהיו סורקים את הלשון במסרק צד אחד היה נעשה צר יותר.

רבא אומר שיש מחלוקת תנאים אם צריך שהלשון של הפרה אדומה תהיה כבדה ותפול לתוך עומק האש, דכתיב "והשליך אל תוך שריפת הפרה", או לא. דתניא שלרבי כורכם כדי שיהיו כולם באגודה אחת דבעינן שיקחום בבת אחת, ולרבי אלעזר ברבי שמעון כורכם כדי שיהיה בהם כובד ויפלו לתוך שריפת הפרה. ולדברי רבא מה שרב אמר שעץ ארז ושני תולעת שנשרפו לפני שהגיעו לתוך השריפה כשרה, היינו לפי רבי, והא דאיתא בברייתא שאם נחרך הלשון לפני שהגיע לתוך השריפה מביא לשון אחר ונותן שם, היינו לרבי אלעזר ברבי שמעון. ולאביי בקולחת פסול ובנכפפת כשר דכיון שהיא סמוכה לגחלת זה נחשב "תוך שריפת הפרה".

מ"ב. ולרבי יונתן משקל לשון של פרה הוא עשרה זוז דבעי כובד, ושל שעיר המשתלח משקל ב' סלעים דבעי חלוקה, ושל מצורע שא"צ לא כובד ולא חלוקה מספיק שקל. ור"ש בן חלפתא ורבנן נחלקו אם השיעור הוא עשרה זוז או שקל, י"א שנחלקו בפרה, וי"א שנחלקו בשעיר המשתלח. ושל שעיר הפנימי אין בו שיעור, כיון שאינו אלא כדי שלא יתערב, ושל שעיר המשתלח יש בו צורך לידע אם הלבין. תוד"ה שלש. ובאותו יום שנחלקו בשעיר המשתלח מת רביא בר קיסי, ונתנו סימן שרביא בר קיסי מכפר כשעיר המשתלח מפני שמיתת צדיקים מכפרת.

שחיטת זר בפרה אדומה ובפרו של כה"ג-

לרב שחיטת פרו של כה"ג כשרה בזר, ואף שנאמר בו "אהרן" ו"חוקה", שחיטה לאו עבודה היא, אבל פרה אדומה פסולה בזר (וכן סובר רבי יצחק נפחא), דכתיב בה "אלעזר" ו"חוקה", ואף ששחיטה לאו עבודה היא (כתבו התוס' ד"ה שחיטה) שרש"י מבאר הטעם משום שהיא כשרה בזר, וכוונתו שכיון שהוכשרו כל הפסולים בשחיטה, כמו נשים ועבדים וטמאים, מסתמא אינה חשובה עבודה לפני המקום מאיזה טעם שיהיה. ורבינו יעקב מאורלייני"ש מבאר שאינה עבודה מפני שהיא נוהגת גם בחולין. ורבינו שמשון מבאר שאינה עבודה משום בקבלה צריך לעמוד בפנים, ובשחיטה יכול לעמוד בחוץ ולשחוט בפנים), מ"מ הרי פרה היא קדשי בדק הבית שקדושתם קדושת דמים, שהרי היא נשחטת בהר המשחה, וממילא כל העבודות שוות בה, (התוס' ד"ה שאני) מביאים בשם רש"י שרלבנן פרה אדומה היא קדשי מזבח). ואין לומר שאם פרו של כה"ג כשר בזר כ"ש פרה אדומה, דמצינו במראות נגעים שאע"פ שאינה עבודה בעיא כהונה.

לשמואל שחיטת פרו של אהרן פסולה בזר, דכתיב בה "אהרן" ו"חוקה", אבל שחיטת פרה אדומה כשרה בזר (וכן סובר רבי אמי), דאף דכתיב בה "אלעזר" ו"חוקה", הא כתיב בה "ושחט אותה לפניו" שיהא זר שוחט ואלעזר רואה. והא דכתיב "ולקח אלעזר הכהן מדמה" בא הכתוב לומר שהקבלה פסולה בזר, (ולרב אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות).

דיני פרה אדומה

לעיל נתבארו דיני לשון של זהורית בשני שעירי יוה"כ ובפרה אדומה, וכן נתבאר האם זר פסול בשחיטת פרו של כה"ג ביוה"כ ובפרה אדומה. וכיון שהגמ' מביאה דינים אלו בפרה אדומה הגמרא ממשיכה לעסוק בעוד מדיני פרה אדומה, ומבארת כיצד דינים אלו נלמדים מן המקראות.

הסח הדעת בעבודות הפרה - אסור להסיח דעת בשחיטת הפרה ובשריפתה, (רב לומד דין זה מ"ושחט אותה לפניו" שאין להסיח דעת בשחיטה, ומ"ושרף את הפרה לעיניו" לומד רב שאין להסיח דעת בשריפה, די"ל ששחיטה חמורה משריפה משום שהיא תחילת עבודה, וי"ל ששריפה חמורה משחיטה משום שבה מוכשרת הפרה. ושמואל שלומד מ"ושחט אותה לפניו" שיהיה זר שוחט ואלעזר רואה, לומד הכל מ"ושרף את הפרה לעיניו"), וכן אין להסיח דעת באסיפת אפרה ובמילוי מים לקידוש, דכתיב "למשמרת למי נדה", אבל השלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת לאו גופה דפרה נינהו ואין הסח הדעת פוסל בהם.

מ"ב: עבודות הפרה בלילה ובאשה - הזאת מימיה אין כשרים אלא ביום דכתיב "הוא יתחטא בו ביום השלישי", ואין כשרים אלא באיש דכתיב "ולקח אזוב וטבל במים איש טהור". והנה כתיב "תורת" ללמד שגם שאר עבודות הפרה כשרים רק ביום ובאיש, ומאידיך כתיב "זאת" שרק הזאה כשרה רק ביום ובאיש, ועל כן מרבים ששחיטתה, קבלת דמה, הזאת דמה ז' פעמים אל נוכח פני אהל מועד, שריפתה, השלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת, כיון שאינם כשרים אלא באיש, אינם כשרים אלא ביום. אבל אסיפת אפרה מילוי מים וקידוש כיון שהם כשרים באשה כשרים גם בלילה.

הזאת מי פרה כשר בזר.

הקדמה בביאור הלימודים דלהלן - סדר עבודות הפרה, יש מהם ש"משמע מוציא מיד משמע" והיינו שמשמעות דין מסוים מוציאה ממשמעות הדין שלפניו, שיש שכשר בזה ופסול בזה או להיפך, ויש מהם ש"משמע ממילא" שמשמעות הדין השני היא להשוותו לדין הראשון. וכדלהלן.

האם צריך כה"ג לעבודות הפרה - י"א שעבודות הפרה נעשים ע"י כה"ג, גז"ש חוקה חוקה מיוה"כ, וי"א שהם נעשים אף ע"י כהן הדיוט, דכתיב "ונתתם אותה אל אלעזר הכהן", אותה לאלעזר ולא לדורות לאלעזר.

אין להוציא פרה אחרת יחד עם הפרה אדומה. לת"ק לומדים דין זה מדכתיב "והוציא אותה" ולא אחרת עימה, כדתנן שאם הפרה לא רוצה לצאת לא מוציאים איתה פרה שחורה, ות"ק היינו ר"ש דדריש טעמא דקרא, ולדבריו הטעם הוא כדי שלא יאמרו ששחטו פרה שחורה, ולא עוד פרה אדומה כדי שלא יאמרו ששחטו ב' פרות. ולרבי לומדים מהפסוק ללא הטעם הנ"ל. ונ"מ אם יכול להוציא חמור, שלת"ק מותר דליכא שמא יאמרו, ולרבי אסור דכתיב "אותה".

מ"ג. לא ישחוט פרה אחרת עמה, דכתיב "ושחט אותה".

אלו מעבודות הפרה נעשים דווקא ע"י כהן-

לקיחת עץ ארז ואזוב ושני תולעת נעשה ע"י כהן, וכהן הדיוט כשר בזה לכו"ע, דכתיב "ולקח הכהן וכו' ". והא דכתיב "וכבס בגדיו הכהן" בא ללמד שהפרה יעשה בכיהונו בבגדי כהונה ולא בבגדי חול, וכך הדין לדורות דכתיב "וטמא הכהן", (ולמ"ד שצריך לדורות כה"ג, מילתא דאיתא בק"ו טרח וכתב ליה קרא).

זר ואשה כשרים **לאסיפת אפר הפרה**, דכתיב "ואסף איש טהור" איש להכשיר את הזר טהור להכשיר את האשה, אבל חש"ו פסולים דכתיב "והניח" וחש"ו אין בהם דעת להניח.

קידוש - הכל כשרים לקדש (-לתת מים על האפר בכלי חרס. רש"י. ובתוס' ד"ה הכל) כתבו שנותנים את האפר על המים) חוץ מחש"ו ואשה וטומטום ואנדרוגינוס שהוא ספק אשה, (ויש מ"ד שפוסל בטומטום משום שהוא ערל, ומכשיר באנדרוגינוס ובאשה. תוד"ה הכל). דאחרי שכתוב "והניח" למעט חש"ו כתיב "ולקחו וכו' " לומר שרק מי שכשר לאסיפה כשר לקידוש, והא דכתיב "ולקחו" בלשון רבים ובהמשך כתוב "ונתן", בא ללמד שהלקיחה והנתינה כשרים בין ע"י אחד בין ע"י שניים, והא דכתיב "ולקח אזוב וטבל במים איש טהור והזה", איש בא למעט אשה וטהור בא להכשיר קטן, והוא עדיף מחרש ושוטה משום דאתי לכלל דעת (תוד"ה מאי). ורבי יהודה מכשיר בקטן ופוסל באשה ובאנדרוגינוס, דאחרי שכתוב "והניח" למעט חש"ו כתיב "ולקחו" בלשון רבים לרבות קטן, ואשה פסולה דכתיב "ונתן", והא דכתיב "ולקח אזוב וטבל במים איש טהור", איש ממעט קטן, וטהור מכשיר אשה.

הזאה - הכל כשרים להזות חוץ מטומטום ואנדרוגינוס ואשה, וקטן שיש בו דעת אשה מסייעתו ומזה -אוחזת לו את המים אפילו בשעת הזאה וטבילה. (תוד"ה אשה). ולר"י אשה כשרה וקטן פסול.

מ"ג: שיטת רבי יוחנן שכל השחיטות כשרות בזר ואף שחיטת הפרה, וחולק בזה על הברייתא ועל ר"ש בן יהוצדק רבו.

טבול יום כשר בפרה, דכתיב "והזה הטהור על הטמא".

המשך עבודות יוה"כ

וידוי שני על הפר - הכה"ג סומך ב' ידיו על הפר ומתווודה, אנא ד' חטאתי וכו', ומוסיף בוידוי זה "ובני אהרן עם קדושך", אבל בוידוי ראשון לא מזכיר בני אהרן, דמוטב יבוא זכאי ויכפר על החייב ואל יבוא חייב ויכפר על החייב. ואיתא להלן (מ"ד). שכפרת הכה"ג קודמת לכפרת ביתו, ואח"כ אחיו הכהנים, ואח"כ כל ישראל, דכתיב "וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל".

שחט את הפר וקיבל במזרק את דמו, ונתנו למי שהוא ממרס (-מגיס) בו על הרובד הרביעי (-שורה רביעית של אבני השיש שמהם עשויה הרצפה) שמחוץ להיכל (ולא בפנים, דכתיב "וכל אדם לא יהיה באוהל מועד וכו' ", ואף דאיתא לקמן מ"ד. שהיו פורשים גם מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה ומתן דמים בהיכל, המירוס היה נעשה רק בשעת ההקטרה לפני ולפנים. תוד"ה אמר) כדי שלא יקרוש כשהוא עוסק בעבודת הקטורת.

הקטורת - נטל מחתה ועלה לראש המזבח, ופינה גחלים אילך ואילך, וחותרה מן המעוכלות הפנימיות,

יֵרֵד וּהִנִּיחָהּ עַל הָרֹבֵד הַרְבִּיעִי שֶׁבְּעֶזְרָה. הַקְטוֹרֶת מִכְפָּרֶת עַל לִשׁוֹן הָרַע, דִּבּוּא דָּבָר שֶׁבִּחְשָׁאֵי וִיכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה חֲשָׁאֵי.

מתי אסור להיות באהל מועד

מ"ד. כתיב לגבי עבודת כה"ג ביוה"כ "וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש עד צאתו", "באהל מועד" ממעט עזרה, "בקודש" מרבה משכן שבמדבר ובשילה ובית המקדש (ובתוס' (ד"ה בשילה) דנים האם בכל מקום צריך פסוק מיוחד לרבות שהדין כולל גם משכן וגם מקדש, או שבעלמא א"צ פסוק מיוחד כיון שמשכן איקרי מקדש ומקדש איקרי משכן, ושאני הכא דכתיב "אהל מועד" שזה מיותר), "בבואו לכפר" מרבה שלא רק בשעת הקטרה צריך לפרוש משם אלא גם בשעת מתן דמים, "עד צאתו" מרבה שעת יציאתו.

מההיכל פורשים בין בשעת הקטרה דהיכל על המזבח הפנימי שחרית וערבית בין בשעת הקטרה לפני ולפנים, בין בזמן מתן דמים בהיכל בין בזמן מתן דמים לפני ולפנים, ובשעת הקטרה פורשים גם מבין האולם ולמזבח, ואמר רבי אלעזר אומר שדווקא בשעת הקטרה דהיכל שהוא סמוך פורשים גם מבין האולם ולמזבח, אבל בשעת הקטרה דלפני ולפנים לא.

כשם שפורשים מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה, כך פורשים בשעת מתן דם פר כהן משיח שטעה להתיר יסור ועשה על פי הוראתו, ומתן דמו על הפרוכת ועל מזבח הזהב, ופר העלם דבר של ציבור, ושעירי עבודת כוכבים שעבדו הציבור בהוראת בי"ד וצריכים להביא פר לעולה ושעיר לחטאת, ומתן דם השעיר על הפרוכת, דילפינן גז"ש כפרה כפרה מיוה"כ.

מ"ד: מעלות הקדושה דאורייתא או דרבנן- רב אדא בר אהבה רצה להוכיח שמעלות הקדושה (ירושלים, הר הבית, החיל, עזרת נשים, עזרת ישראל, עזרת כהנים, בין האולם ולמזבח, היכל, קודש הקדשים) הם מדאורייתא מהלכה למשה מסיני, דאי לאו הכי למה צריך לפרוש מבין האולם ולמזבח שמא יכנסו בשוגג, וא"צ לפרוש מכל העזרה. והגמ' דוחה שי"ל שא"צ לפרוש מן העזרה כיון שהמזבח החיצון מפסיק ומינכרא מילתא.

רבא רצה להוכיח שקדושת האולם וההיכל היא אחת, דאם הם ב' קדושות והפרישה מהאולם היא גזירה, הרי אין גוזרים גזירה לגזירה. והגמ' אומרת שי"ל שקדושת אולם ובין האולם ולמזבח הם קדושה אחת, אבל קדושת היכל ואולם הם ב' קדושות.

ההבדלים בעבודה בין יוה"כ לכל יום

המשנה (מ"ג): מביאה כמה הבדלים שהיו בין העבודה הרגילה שהיתה במקדש בכל יום, לבין עבודת יום הכיפורים, והגמרא מבארת שטעם שינויים אלו הוא מפני חולשת הכהן גדול שהיה שרוי בתענית וכל עבודות היום אינם כשרות אלא בו, או מפני כבודו של הכהן גדול, וכן היתה מערכה נוספת על המזבח החיצון ביוה"כ לצורך הקטורת שהיה מקטיר לפני ולפנים.

בכל יום היה חותה בשל כסף והיה לוקח גחלים ממערכה שניה של קטורת ומכניסם למזבח הפנימי לקטורת שחרית וערבית, מפני שהתורה חסה על מזמנם של ישראל, ומערה בתוך של זהב, וביוה"כ היה חותה בשל זהב ובה עצמה היה מכנים, משום חולשא דכה"ג שזה טירחא לערות מכלי אל כלי.

בכל יום היה חותה בשל ד' קבין ומערה לתוך של ג' קבין, ונתפזרו לו קב גחלים, והיה מכבדם לאמה - סילון היוצא לנחל קדרון. ולרבי ישמעאל בנו של ריו"ח בן ברוקה היה מכניס לתוך של קביים ונתפזרו

קביים. ולרבי יוסי בכל יום היה מערה משל סאה לתוך של ג' קבין, ורב אשי מפרש כוונתו שהיה מערה מסאה מדברית שזה ה' קבים ירושלמיות לשל ג' קבים ירושלמיות ונתפזרו ב' קבים. ביוה"כ היה חותה בשל ג' קבין ובה היה מכנים, והיה מוסיף מלא חפניו.

בכל יום היתה כבדה מפני שגלדה (-דופנה) עבה וידה קצרה ולא היה לה ניאשתיק (-טבעת, לקיים "ונשמע קולו". רש"י. ובתוס' ביארו בשם הירושלמי שהכונה לנרתיק, כדי שלא יכוה, מפני שביוה"כ היו הגחלים שוהים זמן רב במחתה עד עבודת הוצאת כף ומחתה, והיתה המחתה מתחממת מאד, והיו מחברים את הנרתיק במסמרים כדי שלא יהיה חציצה), והיה זהבה ירוק, והיתה הקטורת דקה, ומקריב פרס (-חצי מנה) בשחרית ופרס בין הערבים. וביוה"כ היה גלדה רך, וידה ארוכה כדי שתהא זרוע כה"ג מסייעתו ע"י שיכניס ידה תחת זרועו, והיה לה ניאשתיק, והיה זהבה אדום והיינו זהב פרויים שדומה לדם הפרים, והיתה הקטורת שהיה מכנים לפני ולפנים דקה מן הדקה ע"י שהיה מחזירה למכתשת בערב יוה"כ ושוחקה הדק, דכתיב "דקה", ומכנים מלוא חפניו לפני ולפנים, מלבד מה שהיה מקטיר כמו בכל יום על המזבח הפנימי. (ז' מיני זהבים הם: זהב, זהב טוב -שכשצורפים אותו אינו נחסר כלום, זהב אופיר, זהב מופז -שדומה לפז -שהוא צהוב כמרגליות. רש"י. ובתוס' הביאו שירושלמי מפרש שנקרא כך על שם מקומו. זהב שחוט -שהוא נטוה כחוט מפני שהוא רך, זהב סגור -שבשעה שמוכרים אותו כל החנויות נסגרות, זהב פרוים -שדומה לדם הפרים).

מ"ה. מקום העליה בכבש- בכל יום הכהנים עולים בצד מזרח של הכבש שהוא לימין העולה, דכל פניות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין למזרח ואם לא יעלו במזרח יצטרכו ללכת שלא לצורך, וביוה"כ כה"ג עולה ויורד באמצע, כדי להראות כבודו שהוא עושה עצמו כבן בית, וחיבתם של ישראל שהוא שלוחם.

בכל יום כה"ג מקדש ידיו ורגליו מן הכיור, והיום מהקיתון של זהב, מפני כבודו. ולרבי יהודה בכל יום הכה"ג היה מקדש ידיו ורגליו מהקיתון של זהב.

מנין המערכות שהיו במזבח החיצון ושימושם, ודיני האש שעל המזבח

האש שעל המזבח היה משמשת להקרבת הקרבנות, ומלבד זה היו לוקחים ממנה גחלים לצורך הקטורת בבוקר ובערב וכן לצורך הדלקת המנורה, ולומדים מהפסוק שהיתה מערכה נפרדת עבור הקטורת. וביוה"כ היו מוסיפים מערכה נפרדת כדי לקחת ממנה גחלים לקטורת של יוה"כ. וי"א שהיתה עוד מערכה בכל יום כדי שאם האש במערכה הגדולה תיחלש יקחו ממנה עצים. וי"א שהיתה עוד מערכה לאברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב. אסור לכבות אש על המזבח דכתיב "לא תכבה", ולהלן יבואר האם האיסור הוא גם כשהאש אינה על המזבח.

מנין המערכות- לר"מ בכל יום היו במזבח ד' מערכות וביוה"כ ה'. לרבי יוסי בכל יום ג' וביוה"כ ד', ולרבי יהודה בכל יום ב' וביוה"כ ג', וכדלהלן. בכל יום היתה מערכה גדולה, ומערכה שניה של קטורת, דכתיב "היא העולה על מוקדה" זו מערכה גדולה, "ואש המזבח תוקד בו" זו מערכה שניה של קטורת. לרבי יוסי היתה עוד מערכה של קיום האש שלוקחים ממערכה זו אם אין אש של מערכה גדולה מתגבר, דכתיב "והאש על המזבח תוקד בו". ולרבי מאיר היתה עוד מערכה לאברים ופדרים שלא נתעכלו -שלא ניתנו על המערכה או שניתנו ולא הספיקו להתעכל, (ולרבנן סודרם על המזבח או על הכבש או על הסובב (שהוא מחצי מזבח ולמעלה ודינו כמזבח שאין לינה מועלת בו, אבל לא על היסוד, כדי שלא יפסל בלינה. עוד אפשר שאסור להורידם מהמזבח, אבל לסדרם על הסובב או הכבש מותר. תוד"ה

סודרן), עד שיעשה את המערכה הגדולה ומחזירים לשם). וביום הכיפורים לכו"ע היו מוסיפים עוד מערכה ליטול גחלים להקטיר לפני ולפנים, דכתיב ”וְהָאֵשׁ,”‏ ואפילו מי שלא דורש ו' דורש ו"ה, אבל קטורת של מזבח הפנימי הרי היא כקטורת של כל השנה.

הצתת אלתא קיסמים דקים להדליק בהם המערכה הגדולה צריכה להיות בראשו של מזבח ושיעמוד שם, ונעשית ע"י כהן ובבגדי כהונה.

מ"ה: עיכולי עולה שפקעו מהאש מחזירים למזבח, עיכולי קטורת אין מחזירים.

מהיכן לוקחים אש- לקטורת בכל השנה, ולמחתה ביוה"כ, ולהדלקת המנורה, לוקחים ממזבח החיצון. קטורת דכתיב "ואש המזבח תוקד בו". מנורה דכתיב "אש תמיד (-שנאמר בה להעלות נר תמיד) תוקד על המזבח", (ומ"א מן לזה מערכה מיוחדת, כיון שלא לקחו גחלים אלא רק היו מדליקים פתילות. אי נמי מדכתיב "תמיד" משמע שמדליקים אותה מאש שדולקת תמיד. תוד"ה תמיד). מחתה ביוה"כ "ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ד' " איזהו מזבח שרק מקצתו לפני ד' בצד מערב הוי אומר זה מזבח החיצון, אמנם א"צ לקחת דווקא מלפני ד' כנגד הפתח ממש ולא מהצדדים. אמנם לכתחילה בעינן לקחת מכנגד הפתח ממש. (תוד"ה אבל). עוד ביארו התוס' (ד"ה הוה) שבזה וכן בנר המעריב דכתיב "לפני ד' ", כיון שידענו שמקומם בעזרה בהכרח מונת הכתוב שהיה במערב, אבל בשחיתת קדשים קלים לולא הפסוק היתה כשרה בכל העיר, וקמ"ל לפני ד' שצריך דווקא בעזרה, אבל אין קפיда היכן בעזרה, וכן לגבי תנופה. ורבינו יצחק הבחור מבאר דהא דתנופה במזרח ושחיטה בכל מקום, משום דבשחיטה לא נאמר לפני ד' אלא בסמיכה, (וי"ל שסמיכה צריכה להיות במזרח, או שלומדים משחיטה בק"ו או בהקש שא"צ דווקא מזרח), ובשחיטה יש פסוק שהיא כשרה בכל מקום.

מ"ו. מערכה לאברי עולה שנתותו-

לר"מ אברי עולה שנותרו היו עושים להם מערכה בפני עצמם וסודרם אפילו בשבת. הגמרא אומרת שגם אברים פסולים היו מקריבים שם אם משלה בהם האור דמהאי שעתא נעשו לחמו של מזבח, וללישנא בתרא גם כשרים היו מקריבים שם דווקא במשלה בהם האור. ועיין בתוס' (ד"ה אבל) שלשני הלישונות בחול אף אברים פסולים שלא משלה בהם האור עושים להם מערכה בפני עצמם, והחילוק בין משלה בהם האור ללא משלה הוא לענין שבת, וי"ל שאין חילוק בין הלישונות אלא מה החידוש, אבל לשתי הלישונות אף אברים כשרים עושים להם מערכה בפני עצמם רק במשלה בהם האור. ובאופן אחר כתבו התוס' שמה שאברי חול אינם קריבים בשבת היינו דווקא בלילה, אבל סמוך לבוקר שניתנה שבת לידחות לצורך סידור המערכה אברי חול קריבים אז אפילו בלא משלה בהם האור, והחילוק בין הלישונות הוא שלל"ק עושים מערכה בפני עצמם לאברים פסולים שמשלה בהם האור ולכשרים אף בלא משלה, ולל"ב אף לכשרים עושים מערכה רק בשלטה בהם האור. וקמ"ל בר קפרא שלא רק ביוה"כ שחל ביום א' שמקריבים בו חלבי שבת היתה מערכה זו, אלא גם ביוה"כ שחל באמצע השבוע.

ולרב חסדא (בדעת רב הונא שאמר שתמיד תחילתו דוחה וסופו אינו דוחה) תמיד תחילתו דוחה שבת וטומאה, אבל סופו -תמיד של ערב שבת דוחה שבת כיון ששבת הותרה בציבור, ואינו דוחה טומאה להקטיר חלביו ואבריו (ורק דמו נזרק. אי נמי תחילתו היינו הקטר חלבים, וסופו היינו אברים שנתותו מבערב. והפירוש הראשון נראה. רש"י. אבל דעת התוס' (ד"ה תחילתו) כמו הפירוש השני) כיון שטומאה דחוויה היא בציבור -בקושי הותרה וכל כמה שאפשר מחזרים אחר טהורים, ורק תחילתו שזה עיקר הכפרה דוחה טומאה.

ולרבה סופו דוחה טומאה כיון שתחילתו ג"כ דוחה טומאה אם אין כהן אחר, אבל אינו דוחה שבת כיון שתחילתו אינו דוחה שבת דתמיד של ערב שבת נפסל דמו בשקיעת החמה.

מִזְוִי: **המכבה** **אש** **שנלקחה למחתה ולמנורה**- ללישנא קמא אם כיבה בראש המזבח חייב לכו"ע משום "לא תכבה", ואם הניחה בקרקע וכיבה, לאביי חייב כיון שזה אש מהמזבח, ולרבא פטור כיון שכבר ניתקה מהמזבח. וללישנא בתרא בהניח בקרקע לכו"ע פטור, ובראשו של מזבח אחר שניתקה ממערכתה לאביי חייב כיון שזה אש של המזבח, ולרבא פטור כיון שכבר ניתקה. וכתבו התוס' (ד"ה כי) שדעת רבינו שמחה שלפי הסוגיה כאן מה שמבואר לעיל (מ"ד:) שהגחלים שלא נכנסו לתוך המחתה מכבדם לאמה, אין הכונה לאמת המים שבעזרה, שהרי אסור לכבותם, אלא הכונה למקום ששמו אמה. אבל דעת התוס' שכיון שבכונה לוקח יותר גחלים מהנצרך אין איסור לכבות מה שנשאר, ורק מה שעדיין ראוי למצוה אסור לכבות. ורבי ברוך ברבי יצחק תירץ כנ"ל, עוד תירץ שמכבדם לאמה היינו לאחר שכבו.

המוריד גחלת מע"ג המזבח וכיבתה חייב לכו"ע, כיון שלא ניתקה לצורך מצוה אחרת.

הוציאו לו

הכנסת הקטורת והגחלים לקודש הקדשים

כתיב "ולקח מלוא המחתה גחלי אש מעל המזבח, ומלוא חפניו קטורת סמים דקה, והביא מבית לפרוכת, ונתן את הקטורת על האש לפני ד', וכסה ענן הקטורת את הכפורת אשר על העדות ולא ימות".

לעיל מ"ג. נתבאר שהכה"ג נוטל מחתה וחותרה גחלים מהמזבח לצורך הקטרת הקטורת לפני ולפנים, אח"כ הגמרא ביארה איזה הבדלים יש בין המחתה של יוה"כ לשל שאר ימות השנה, וסדר המערכות במזבח שביוה"כ היו מוסיפים מערכה לצורך הקטורת, ולהלן יבואר סדר חפינת הקטורת והכנסתה והקטרתה לפני ולפנים.

מִזְוִי: **הוציאו לו** כף ריקנית מלשכת הכלים, ומחתה גדושה של קטורת מלשכת בית אבטינס, (והמחתה הקודמת שימשה לגחלים), חפן קטורת מלוא חפניו מתוך המחתה ונתן לתוך הכף, הגדול לפי גודלו והקטן לפי קוטנו, וכך היתה מידתה (יבואר להלן).

הטעם שלקח את הקטורת בכף ולא בידיו אף דכתיב "והביא", משום שצריך להכניס את הקטורת והגחלים **בפעם אחת**, דכתיב "ולקח מלוא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ד' ומלוא חפניו קטורת סמים דקה והביא מבית לפרוכת", ואם יקח את הקטורת בידיו ועליה יניח את המחתה, נמצא שיצטרך בקודש הקדשים להוריד את המחתה בשיניו, ואף לפני מלך בשר ודם אין עושים כך כ"ש לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, וכיון שצריך כלי לוקח כף כדאשכחן בנשיאים כף אחת מלאה קטורת. וכתבו התוס' (ד"ה הוציאו) דמהאי טעמא לא עושים מחתה ארוכה שיאחזה בבית השחי וראשה יהא מונח על ידיו או על זרועו השמאלית וישמטנה בנחת, אי נמי א"א שלא יפלו מעט גחלים לרצפה ובעינן מלוא המחתה גחלי אש.

נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו. ואף שהקטורת שבכף היא העיקר ולא הגחלים שבמחתה, מ"מ כיון שהגחלים מרובים וחמים לקח את המחתה בימינו, וכיון שהקטורת מועטת וצוננת לקח את הכף בשמאלו. ואפילו בזמן שהקטורת והגחלים היו שווים כגון כהן שחפניו גדולים והוא חופן ג' קבין כך היה הדין כיון שברוב הכהנים הגדולים הגחלים מרובים.

רבי ישמעאל בן קמחית היה חופן ד' קבין, ואמר הטעם מפני שזרד אמו עלה לגג, י"מ שאכלה ערסן בימי עיבורו וערסן יפה לחולה וסתם נשים מעוברות

הם חולות ואוכלות זריד וערסן כדי להברות אותן ואת העוברים, ושל אמו גבר על כולן, וי"מ שכוונתו לשכבת זרע שאין הולד נוצר מכל הטיפה אלא מן הברור שבה, ושל אמו גבר. ופעמיים נטמא מרוק של נכרי ביוה"כ, פעם אחת שימש ישבב אחיו תחתיו, ופעם אחת שימש יוסף אחיו תחתיו, ונמצא שב' פעמים ראתה אמו ב' כהנים גדולים ביום אחד, ושמשו ז' מבניה של קמחית בכהונה גדולה, ואמרה שזכתה לזה מפני שמימיה לא ראו קורות ביתה שערות ראשה, ואיתא בירושלמי "כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה" -אשה צנועה ראוי לצאת ממנה כה"ג הלבוש משבצות זהב. אמרו לה הרבה עשו כן ולא הועילו.

וכך היתה מידתה- יש לפרש שהיה חוזר וחופנה בפנים -מערה אותה מתוך הכף לתוך חופניו ונתנה על הגחלים שבמחתה, או שאם רצה לעשות כלי מידה לפי מידת חפנו עושה, (וא"כ אין ראייה לאחד מב' דינים אלו, אבל גבי קמיצה מפורש שלא יעשה מידה לקומץ), או שהכונה שלא יחסר ולא יותיר. ואין לומר שהכונה שיעשה מידת הכף לפי מידת חפניו, דיותר טוב שהכף תהיה גדולה יותר, דאי לא הכי כשמערה מידיו לתוכה א"א שלא יפול מעט על הארץ. תוד"ה וכך.

דיני קמיצה

הגמרא מבארת דיני קמיצה שנאמרו במנחות, ובמה דיני חפינת הקטורת שוים לדיני קמיצה, ואח"כ מבארת הגמרא דיני חפינת הקטורת.

אין לעשות מידה לקומץ דכתיב "בקומצו".

מִזְוִי: **איך קומצים**- כתיב "בקומצו" והיינו שצריך שלא יהיה הקומץ מבורץ (-מבצבץ מכל צד), אלא חופה ג' אצבעותיו על פיסת ידו. ובמנחת מחבת ומרחשת מוחק באגודלו מלמעלה ובאצבעו הקטנה מלמטה, וזו היא מעבודות הקשות שבמקדש (מפני שהם אפיוות תחילה וחוזר ופותתם, וקשה קמיצתם להיות מבורצת יותר מקמיצת מנחת סולת שבירוציה נופלים מאליהם. רש"י. והתוס' (ד"ה וזו) כתבו דהיינו כמ"ד שקופל לשטים ושטים לארבעה, אבל למ"ד פותתם עד שמחזירים לסולתם אינו קשה יותר משאר המנחות), וכן מליקה וחפינה הם מהעבודות הקשות שבמקדש.

בין הביניים של מלוא קומצו- בין הביניים (-בין האצבעות) מבחוץ הוי שיריים ומבפנים קומץ הוא, וביניהם ספק נינהו (-וכתבו התוס' (ד"ה הדר) שכוונת הגמרא שלא תאמר שבין הביניים זה או קומץ או שיריים, אלא זה ודאי דבר מסופק שאין אדם יכול לעולם לעמוד עליו. אי נמי כוונת הגמ' לומר שאין צד שבין הביניים זה טבל, אלא זה או קומץ או שיריים, ונ"מ שאם נתערב בחולין שבעזרה שייך בזה ביטול), ועל כן לכתחילה יקמצו כהנים שמנים שאין להם רווח בין האצבעות, ואם אין שם כהנים שמנים, לר"א הסובר שאפשר להעלות שיריים (-אברי חטאת שהוקטרו אימוריהם ונתערבו באברי עולה שהם כליל) לשם עצים, דכתיב "לריח ניחוח" אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשם עצים, יקטיר את הקומץ, ואח"כ יקטיר את מה שבין הביניים ויתנה שאם זה שירים הרי הוא מקטיר לשם עצים, אבל אם יש שמנים יקמצו שמנים, דלא התיר ר"א אלא כשאין ברירה אחרת. ולא יקטירים לשם קומץ דאיקרי כאן כל שממנו לאישים הרי הוא בבל תקטירו, ולא יקטיר קודם את השיריים, דשיריים שחסרו בין קמיצה להקטרה אין מקטירים עליהם את הקומץ, ואפילו לרבי יוחנן שסובר שמקטירים את הקומץ, אותם שיריים אסורים באכילה. (תוד"ה ואמרו). ולרבנן דפליגי על ר"א יקמצו דווקא כהנים שמנים.

צורת הקמיצה היא כדקמצי אינשי -כשצד האצבעות נמצא למטה, ולא יקמוץ מעט רק בראשי אצבעותיו. רב פפא מסתפק מה הדין אם קמץ בראשי אצבעותיו שכף ידו למטה והכניס ראשי אצבעותיו לקמח וקמץ ומילא את כל אורך כף ידו, או מלמטה למעלה -שגב ידו למטה ותחת

אצבעותיו לתוך הקמח וככף אותם לתוך כף ידו, או מן הצדדים דוחק גב ידו והסולת נכנסת בין האצבעות לתוך כף ידו, או שדיבק את הקומץ בדופן הכלי, או שהפך את הכלי והדיבק הקומץ בקרקעיתו (שיש כאן הנחה בתוכו אבל אין כאן הנחה בתוכו כתיקנו) אם הכלי מקדשו. ת"קו. והקשו התוס' (ד"ה בעי) מה הצד שבהפך ודיבק בקרקעית כשר, והרי אין כלי שרת מקדש אלא בפנים, ושמא י"ל דאיירי שהפך תוכו לחוץ ואת מה שבחוץ לפנים, ורש"י מפרש שבפנים היינו בעזרה, וקשה דא"כ הוה ליה למימר בקודש.

דיני חפינת הקטורת

כתיב "ולקח מלוא המחתה גחלי אש מעל המזבח, ומלוא חפניו קטורת סמים דקה". לעיל נתבארו דיני לקיחת הגחלים מעל המזבח, וחלק מדיני חפינת הקטורת, ולהלן יבואר כיצד היה נוטל את הקטורת למלוא חפניו, ועוד מדיני חפינת הקטורת.

צריך לחפון כדחפני אינשי -כשחודה של כף היד לכיוון מטה. ורב פפא מסתפק מה הדין אם חפן בראשי אצבעותיו או מלמטה למעלה או מן הצד או שחפן כל יד בפני עצמה וקירבן זו לזו. תיקון.

מִזְוִי: מלוא חפניו היינו לא מחוקות ולא גדושות אלא טפופות צף בגובה מעט.

רב פפא מסתפק אם גם בחפינה בין הביניים (-בין האצבעות) שבאמצע הוי ספק כמו בקמיצה, או שכאן מביא הכל דכתיב "מלוא חפניו והביא", תיקון.

נתפזר ממלוא חפניו- בקבלת דם קרבן אם נשפך על הרצפה מצואר הבהמה פסול, דכתיב "ולקח מדם הפר" -דם מהפר יקבלנו, וקסבר גורעין ומוסיפין ודורשין. ואם נשפך מן הכלי ואספו כשר. ורב פפא מסתפק בנתפזרה הקטורת ממלוא חפניו אם יכול לאסוף, האם ידו כצואר הבהמה או ככלי, ת"קו. ואין להוכיח שידיו אינם ככלי שרת ממה שהכה"ג לא מכניס את הקטורת בחפניו ועליה המחתה, וכשמגיע ירפה ידיו קצת זו מזו באופן שרק הקטורת תפול לרצפה, ואח"כ יניח את המחתה בקרקע ויגביה את הקטורת בידיו ויתננה על הגחלים, דאפילו אם ידיו ככלי שרת ואין הקטורת נפסלת כשנפלה ואספה, מ"מ אין לעשות כך לכתחילה בכל שנה, דאפילו לפני מלך בשר ודם אין עושים כך. (תוד"ה או). (קבלת דם היא מדם הנפש -דם קילוח שהנפש יוצאת בו, ולא מדם העור ולא מדם התמצית, דכתיב "מדם הפר", וצריך לקבל את כל הדם דכתיב "ואת כל דם הפר ישפוך").

טבול יום שנגע במקצת הקטורת שבכלי פסל את כולה כיון שהכלי קידש את הקטורת קדושת הגוף, (כמו בסולת וקטורת של שאר השנה ולבונה וגחלים), וכן לינה פוסלת את הקטורת. רש"י שואל למה הגמ' לא הוכיחה מהא דתנן במעילה שקומץ לבונה קטורת מנחת כהנים מנחת כהן משוח ומנחת נסכים מועלים בהם משהוקדשו, קדשו בכלי הוכשרו ליפסל במחוסר כיפורים ובטבול יום ובלינה. וריב"א (תוד"ה מדפסיל) מתרץ ד"ל דהתם איירי בקטורת של כל השנה, שהיא צריכה כלי, אבל קטורת של יוה"כ שמן הדין היה להכניסה בלא כלי אלא בחפניו אי לאו דלא אפשר, י"ל שאין הכלי מקדשה. ור"י מתרץ ד"ל דהתם לינה פוסלת וחייבים עליה משום נותר וטמא רק מדרבנן, ולכן אינה נטמאת ע"י צירוף כלי. ורבינו יצחק בן אברהם מפרש שאף ששייך צירוף כלי בדרבנן, מ"מ הגמרא מדייקת ממה שטבול יום פוסל ע"י צירוף כלי, שהקטורת צריכה כלי. והתוס' מתרצים שאין ראייה למעילה משום ד"ל שהקטורת הוזכרה שם רק לענין שמועלים בה משהוקדשה.

מחשבת פיגול- חישב בחפינה להקטירה למחר פסלה, כמו שמחשבה בזמן הקמיצה פוסלת במנחה, (ולמ"ד הקטרה מפגלת במנחה פשיטא שגם בקטורת הליכה והקטרה מוגלים. תוד"ה לילף).

מִזְוִי: **רב פפא** מסתפק מה האם מחשבה בזמן חתיית הגחלים פוסלת את הקטורת מפני שמכשירי מצוה כמצוה והוי כמחשבה בזמן העבודה, או לא. ובאופן אחר מבאר רש"י שהספק הוא האם המחשבה פוסלת את הגחלים מלהקטיר עליהם. (וכתבו התוס' (ד"ה חישב) שאין

להוכיח ממה ששייך צירוף כלי בגחלים וכן לינה פוסלת שגם מחשבה תפסול, דאי לא חשיבא עבודה לא פסלה בה מחשבה). ומה הדין אם צריך שהכה"ג יעשה בעצמו את החפינה דכתיב ולקח והביא, או שגם אם חבירו חפן ונתן לתוך חפניו כשר כיון שיש כאן מלוא חפניו, תיקו.

מ"ט. הולכת דם בשמאל פסולה, וכן זר ואונן שייכור (התוס' (ד"ה זר) מביאים שרש"י בזבחים מפרש שייכור היינו שתוי יין, ורבינו חיים מבאר שהכונה לשאר דברים המשכרים, ובעל מוס, בקבלה הולכה ובזריקה פסולים, וכן יושב פסול, ואם זר עשה מעשה איצטבא שאחז את הדם אחרי שקיבלו כהן ולא קירבו למזבח, כשר, דכתיב "וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים" ורב ששת רצה להוכיח שהולכה בשמאל כשרה מדתנן נטל את המחתה בימינו ואת הכף בשמאלו. ואין להוכיח מהא דתנן שהיה הזוכה להעלות לכבש את הראש והרגל של התמיד מוליך את הרגל של ימין ביד שמאל ואת הראש בימינו, ובית עורה לחוץ ומקום החתך כלפי הכהן דרך כבוד, דהתם הולכה שאינה מעכבת דאין כפרה אלא בדם, ואף אם לא הוקרבו האברים כשר.

רפואה בשבת - כל האוכלים אוכל אדם לרפואה וכל המשקין שותה, ובמקום סכנה מותר לשחוק סממנים לשותות. ורבי חנינא התיר במקום סכנה לשחוק ולשותות שחלים בשבת, וחידש בזה שהם מרפאים, דרבי חנינא היה בקי ברפואות.

כה"ג שמת לאחר החפינה - ריב"ל מסתפק בחפן הכהן גדול ומת האם חבירו צריך לחפון בעצמו או לא, לרב פפא אם חופן וחוזר וחופן חבירו נכנס בחפינתו, ואם אינו חוזר וחופן יש להסתפק אם צריך לחפון בעצמו, (רש"י מבאר שאם צריך לחפון גם בחוץ וגם בפנים, ממילא מועיל שהכה"ג השני יחפון רק בפנים, אבל דעת התוס' (ד"ה אי) שאם חייבים לחפון ב"פ צריך שאותו כה"ג יעשה את שניהם, וכוונת הגמרא שאם יכול לחזור ולחפון כמה שירצה ובלבד שלא יחסר ולא יותיר, וחכמים תיקנו שיחזור ויחפון בפנים שמא נפל לו מעט מן הקטורת בדרך, א"כ במת בחוץ חוזר הכה"ג השני וחופן ונכנס, דליכא אלא הבאה אחת, אבל אם צריך לחפון רק פעם אחת, א"כ י"ל שצריך להביא קטורת אחרת). ולרב הונא בריה דרבי יהושע אדרבה אם חופן וחוזר וחופן אין חבירו נכנס בחפינתו, דא"א שלא יחסר או יותיר כיון שאין חופניהם שוות, ואם אינו חוזר וחופן יש להסתפק אם חבירו נכנס בחפינתו.

קטורת שחפנה קודם שחיתת הפר לא עשה ולא כלום.

מ"ט: צורת החפינה בפנים - מניח את המחתה בארץ, ואח"כ אוחז את הכף בראשי אצבעותיו וי"א בשיניו ויד הכף כלפי בין זרועותיו, וע"י אגודליו הוא מקרב את הכף עד שתגיע ראש ידה לבין אצילי ידיו, וראש הכף מגיע לגובה כף ידו, ומטה את הכף על צידה עד שתשפך הקטורת לחפניו, וזו מעבודות הקשות שבמקדש מלבד מליקה וקמיצה. וכתבו התוס' (ד"ה והאיכא) שעבודות אלו יש בהם צער, מליקה שמולק וחותר המפרקת בציפרניו, ובקמיצת מנחת מאפה יש צער למחוק באגודלו מלמעלה ובאמצע קטנה מלמטה וליישר דבר קשה, ובחפינה הצער הוא ליטול את הכף בשיניו, ועוד שהיה צריך להזהר מאד שלא להכוות מהגחלים, אבל במנחת חוטא אף שהקושי בקמיצה ליישרה גדול יותר מפני שאינה מגובלת, מ"מ צער אין שם.

הנחת הקטורת - י"א שצוברה כדי שיהא עשנה שוהה לבוא, וי"א מפזרה כדי שיהא עשנה ממהרת לבוא.

המשך סדר ודיני הקטרת הקטורת בדף נ"א: .

דיני פר יום הכיפורים

לעיל דנה הגמרא האם היכא שהכה"ג שחפן את הקטורת מת יכול הכה"ג החדש להכניסה לפנים, או שצריך לחפון מחדש בחוץ. ולהלן הגמרא דנה מה הדין כשמת הכה"ג אחרי שחיתת הפר, אם צריך לשחוט פר אחר, ומבאר עזר מדוני פר יוה"כ.

שחט את הפר ומת י"א שייכול כהן אחר לזרוק את דמו, וי"א שאינו יכול, ונחלקו בפירוש הפסוק "בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר" אי בפר ולא בדמו של פר, (והא דכתיב "והוציא את כל הפר" לאחר שחיתה, י"ל דהיינו שיוציא את כולו - כל מה שנשאר ממה שהיה פר. אמנם כיון דכתיב "ואת פר החטאת וכו' " דאיירי לאחר שחיתה, צ"ל שעזר ובשר ופרש לכו"ע נחשבים פר, ורק הדם לא נחשב פר), או שגם דמו של פר חשיב פר. רב אשי אמר שמסתבר שגם דם הפר נחשב פר, דכתיב "בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר", והמ"ד השני מבאר שהכונה שאהרן הוכשר ע"י הפר לבוא אל הקודש.

מקומות דבעינן דווקא חי - במינוי לקרבן פסח אין נמנים ומושכין ידיהם אלא עד שישחט, ואף למ"ד שגם דמו של פר חשיב פר, דרשינן "מהיות משה"

מחיותיה - בעוד שהויתו קיימת דשה. וכן בפדיון פטר חמור אין פודים בשחוטת דילף שה שה מפסח (ועיין בתוד"ה שאני שהארכו לבאר דרשה זו), (וכן אין פודים בעגל או בחיה או בשחוטת או בטרפה או בכלאים של עז ורחל אע"פ ששניהם נחשבים שה, או בכוי הבא מן התיש ומן הצביה) ומ"מ מדכתיב "תפדה" "תפדה" ילפינן שא"צ תמים זכר ובן שנה.

ג. למה כשמת הכה"ג הפר לא נפסל - אף שחטאת שמתו בעליה למיתה אזלא, מ"מ פר של כה"ג שנשחט ומת הכה"ג אינו מת, י"א דטעמא משום דחטאת ציבור היא כיון שהפר בא לכפר גם על אחיו הכהנים, ואין חטאת ציבור מתה (ואף שדינה לרעות ולא מקריבים אותה, י"ל שדין רעה בה הוא דרבנן, ולא גזרו רבנן אלא בדבר שבחטאת יחיד מתה, אבל הכא שלא מתו כל בעליה שהרי אחיו הכהנים קיימים, ועוד שיש כה"ג אחר תחתיו, לא גזרו רבנן. תוד"ה חטאת). רבא ס"ל שלא נקראת חטאת ציבור אלא חטאת השותפין והיינו הכהנים, ונ"מ במה שאין הכהנים נקראים ציבור, שאם טעה ב"ד של כהנים בהוראה אינם מביאים פר העלם דבר של ציבור כשאר שבטים, דלא איקרו קהל אלא אלו שנטלו נחלה. וכתבו התוס' (ד"ה ונפקא) שהגמרא לא אומרת נ"מ לחזר אחרי טהורים, שבקרבן ציבור אין מחזרים למ"ד טומאה הותרה בציבור, ובקרבן השותפין מחזרים. דאין בזה נ"מ לר"ש גופיה שסובר שטומאה דוחיה בציבור.

דחית שבת וטומאה בקרבנות - ת"ק אומר שקרבן ציבור דוחה שבת וטומאה וקרבן יחיד אינו דוחה, וא"ל ר"מ שאף קרבן יחיד דוחה שבת וטומאה כגון פר יוה"כ וחביתי כה"ג שזמנם קבוע בכל יום כמו תמיד ופסח, וא"ל רבי יעקב שאף של ציבור פעמים אינם דוחים שבת וטומאה, כגון פר העלם דבר של ציבור ושעירי עבודת כוכבים וחגיגה, אלא כל שזמנו קבוע דוחה ושאינו זמנו קבוע אינו דוחה, וחגיגה אין זמנה קבוע לידחות שבת, שהרי יש לה תשלומין כל שבעה.

פר ושעיר של יוה"כ שאבדו וכן שעירי עבודת כוכבים שאבדו, והפריש אחרים תחתיהם, לרבי יהודה כולם ימותו, שהרי חטאת שנתכפרו בעליה באחרת תמות, ולר"א ור"ש ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהם לנדבה - לקיץ המזבח, שאין חטאת ציבור מתה.

מבצע סיכומי סוגיות

מערכת 'תמצית' יוצאת בתוכנית חדשה של כתיבת ושלחת סיכומים ע"י כלל הלומדים ושלחתם למערכת.

מתווה מיוחד המועיל מאד לבהירות וזכרון. שיעור הסברה על המתווה בקו תמצית 02-3131-465. שלוחה 7.

הגרשמים (בגדרים פלוס קופת תמצית) לשליחת הסיכומים, זכאים לשמיעה טלפונית של הקורס המלא 'אומנות הסיכום - כדרך להתענג בידיעת התורה' במחיר 120 ₪ במקום 500, ולבחורים 60 ₪ במקום 300.

הגרלות מיוחדות לכותבי הסיכומים.

קורס ללמוד להנות ולזכור

13 שיעורים לשמיעה טלפונית 500 ₪ בלבד
ההרשמה בגדרים פלוס קופת תמצית. שיעור הפתיחה חינם בקו 02-3131-465 שלוחה 4

מבחני 'לדעת'

מבחן שבועי על דף היומי, עמוד היומי, משנה ברורה, הפץ חיים ואהבת חסד
ניתן לעשות את המבחנים מיום שישי עד יום שלישי בשעה 5:00 בבוקר:

- בטלפון 0737-289-669
- במייל 7692282@gmail.com
- בגדרים פלוס קופת לדעת.

הגרלות בכל שבוע על 500 ₪ במזומן, 50 זוכים בזכות קניה בסך 100 ₪ ביפה נוף.

סיכומי 'תמצית'

ניתן להשיג את גליונות סיכומי תמצית החודשיים על הדף היומי / משנה ברורה ומוסר (לפי סדר הדף היומי בהלכה).

- בנקודות ההפצה
- במייל 7692282@gmail.com

בנוסף ניתן לקבל במייל סיכומים על כל מסכתות הש"ס, ועל כל המשנה ברורה, ועל תנ"ך וספרי מוסר, או סיכומים לפי סדר הלימוד של: העמוד היומי, חבורת ש"ס, קנין ירושלמי, דף הכולל, קנין הלכה, תרי דף, אורייתא, אהבת שלום, ומפעל הש"ס.

קו עדכונים ושיעורים- 02-3131-465

לפרטים- 055-400-7977

תמצית
סיכומי בגרות, חלקה ומסמך
7692282@gmail.com
0737-289-669

לדעת
מנכ"ם שבעים
ד"ר יאיר שמיר, ד"ר נאמכת וסוד
0737-289-669

מבחנים ב'עמוד היומי'

ניתן לשמוע שיעורים על פרה"ש
ש"ח ותועדים, משנ"ב, ספרי מוסר ועוד
בטלפון 03-6171132

ניתן לעשות את המבחנים
בס"ר: 0737-289-669
7692282@gmail.com
בעמודות 'דברים פשוט' (דעת)

מבחן 106 שופטים

יומא נ"ג, עד נ"ד.

נ"ג. באיזה אופן הכה"ג חייב מיתה?
א' אם הקטיר כשחטר אחד מסממני הקטורת
כולל המעלה עשן.
ב' אם נכנס כשחטר אחד מסממני הקטורת.
ג' שתי התשובות נכונות.

נ"ד. כיצד הדרך הנכונה לעשות בסיום
התפילה לפי רבא?
א' לפסוע ג' פסיעות בכריעה ואח"כ לפנות
לימין ואח"כ לשמאל.
ב' לפסוע ג' פסיעות בכריעה ואח"כ לפנות
לשמאל ואח"כ לימין.
ג' יכריע לימין ולשמאל רק אחרי שפסע ג'
פסיעות.

נ"ז. על איזה מקדש אמר רב קטינא שהיו
מראים לישראל את הכרובים?
א' מקדש ראשון.
ב' מקדש שני.
ג' מחלוקת.

נ"ח. אלו כרובים הציאו הכהנים לשוק
(רש"י)?
א' כרובים שעשה משה.
ב' כרובים שעשה שלמה.
ג' כרובים החקוקים בכותל.

נ"ה. כשהיה הכה"ג מזה על הכפורת, האם
הדם היה נוגע בכפורת (נ"ה)?
א' כן.
ב' לא.
ג' מחלוקת.

נ"ו. מדוע לרב ייחודה לא היו במקדש
שופרות לקניי חובה?
א' שמא מות אחד מבעלי החטאת.
ב' שמא יבצע שמת אחד מבעלי החטאת, אבל
בסתמא אינו חוששים שמת.
ג' מפני שלא ידעו ממה מקריבים חטאת
וממה מקריבים עולה.

נ"ז. מה הכונה לרש"י ומיכל ושוטה מיד.
א' יכול מיד להתרחל לשותות.
ב' מחלל מעשר שני על המנחת ושותה מיד.
ג' מזה את היין במים ושותה מיד.

מבחן 105 ראה

יומא כ"ט, עד כ"ב.

מ"ט: למסקנת הגמרא האם חוזרים וחופנים
את הקטורת בפנים?
א' כן.
ב' לא.
ג' רק כהה"ג שעשה את ההפינה הראשונה
מת.

נ. כה"ג שמת לאחר שהיטת הפר, האם הפר
ימות כדון חטאת שמתו בעליה, ומדוע (לפי
רבא)?
א' י"א שימות כדון שהוא קרבן יחיד, וי"א שלא
ימות כדון שהוא קרבן ציבור.
ב' י"א שימות כדון קרבן השותפים, וי"א שלא
ימות כדון קרבן ציבור.
ג' לא ימות, דאין חטאת של שותפין או של
ציבור מותה.

נ. האם פיר יוה"כ עושה תמורה?
א' כן.
ב' לא.
ג' ספק.

נ"א. האם פסח שני דוחה שבת וטומאה?
א' לתיק דוחה רק שבת, ולרבי יהודה דוחה גם
טומאה.
ב' לתיק דוחה רק טומאה, ולרבי יהודה דוחה גם
שבת.
ג' טומאה אינו דוחה לכ"ע, ונחלק לענין שבת.

נ"ב. האם הכהן גדול היה הולך בעורה כנגד
הפתח שבפרכה?
א' לא.
ב' כן.
ג' מחלוקת.

נ"ב. מדוע לבנו עשו בבית המקדש השני
שתי פרוכות בבנייה לקודש הקדשים?
א' מפני שלא ידעו אם כ' אמה של קודש
הקדשים זה כולל את האמה של המזבחה.
ב' מפני שלא ידעו אם אותה אמה קדושה
קודשת הקדשים או לא.
ג' כדי שלא יכלו לראות מהקודש את קודש
הקדשים.

נ"ב. היכן ומתי היה הכה"ג מתפלל?
א' בקודש הקדשים לפני הקטורת.
ב' בקודש הקדשים אחרי הקטורת הקטורת.
ג' בהיכל, אחרי שהקטיר את הקטורת.

מבחן 104 עקב

יומא מ"א, עד מ"ט.

מ"ו. אברי עולה פסולים שנותנו עד הבוקר,
מותי לפי בר קפרא עושה להם מערבה בפני
עצמם?
א' דווקא כשמשלה בהם האש בלילה.
ב' דווקא כשלא משלה בהם האש בלילה.
ג' בכל גזוזא.

מ"ז. באיזה האופן המכבה אש מהמזבח
חייב לכ"ע?
א' רק במוריד סתם גחלת.
ב' גם במכבה בראש המזבח שנלקחה למחנה
או למנוחה.
ג' גם במכבה למטה מן המזבח אש שנלקחה
למחנה או למנוחה.

מ"ח. כיצד הכהן הגדול היה לוקח את הק'
של הקטורת והמחנה של הגחלים לקודש
הקדשים?
א' בזה אחר זה.
ב' זה מעל זה.
ג' המחנה בימינו והק' בשמאלו.

מ"ח. מזה שיעור מלאו חפניו לחפנית
הקטורת?
א' מחוקות.
ב' גדושות.
ג' שהקטורת תבלט מעט מעל לידי.

מ"ח. האם מחשבת פיגול בחפנית הקטורת
או בחתיית הגחלים פוסלת את הקטורת?
א' ספק.
ב' בחפנית פוסלת ובחתיית הגחלים ספק.
ג' בחפנית ספק ובחתיית הגחלים אינה פוסלת.

מ"ט. האם מותר לקחת מאכל או תרופה
לרפואה בשבת?
א' אסור.
ב' מותר.
ג' מאכל מותר ותרופה אסור.

מבחן 103 ואמתחן נחמו

יומא מ"ב, עד מ"ה.

מ"ב. הזאת דם הפרה אל פני אהל מועד והזאת
ממיה על הטמא, האם כשרים באשה או
בלילה?
א' כשרים.
ב' פסולים.
ג' בהזאת הדם כשר ובהזאת המים פסול.

מ"ג. אלו מעבודות הפרה פסולים בזר?
א' אסיפת האפרי.
ב' לקחת עץ אוזר ואזור ושני תולעת.
ג' הזאת מימיה.
מ"ד. כמה קטורת היה הכה"ג מקריב ביוה"כ
בסך הכל?
א' מלא חפניו.
ב' פרס בשחורית ופרס בין הערבים ופרס לפני
ולפנים.
ג' פרס בשחורית ופרס בין הערבים ומלא חפניו
לפני ולפנים.

מ"ז. על מה הקטורת מכפרת (יומא מ"ד)?
א' לשון הרע.
ב' טומאת מקדש וקדשיו.
ג' טומאת תהומה.

מ"ז. האם המחנה של הקטורת הייתה קצרה
או ארוכה?
א' בכל יום ארוכה וביוה"כ קצרה, מפני חולשת
הכהן גדול.
ב' בכל יום קצרה וביוה"כ ארוכה, כדי שיהיה לכה"ג
קל להתחזקו.
ג' לא היה חילוק בארוכה בין כל השנה ליום
הכיפורים.

מ"ה. מזה המערכה השלישית שהיו מוסיפים
בכל יום לפי רבי יוסי?
א' לקטורת.
ב' לקיום האש.
ג' לאברים ופדרים שלא נתעכלו.

מ"ה היכן היו מקטירים את הקטורת בכל יום,
ומהיו היו מביאים גחלים לצורך כך?
א' מזבח החיצון.
ב' מזבח הפנימי.
ג' מקטירים במזבח הפנימי ומביאים גחלים
מהמזבח החיצון.

מבחן 102 דברים חזון

יומא ל"ט, עד מ"ב.

ל"ט. מדוע הקלפי של גורלות השעירים
לא היתה קדושה?
א' מפני שאין עושים כלי שרת מעץ.
ב' מפני שאין הקלפי משמש לקרבתות אלא
לגורלות.
ג' כדי שלא יבואו למעול בהן.

ל"ט. היכן ובאיזה בגדים היו עושים את
הגורל ליד ולעזאזל?
א' בחוף בבגדי לבן.
ב' בחוף בבגדי זהב.
ג' בפנים בבגדי לבן.

מ. האם הנות הגורלות והנתתם ע"ג
השעירים היא לעיכובא (ל"ט: מ)?
א' י"א שאין הגורל מועב כלל, וי"א שחרמות
הגורלות מועכות, והנתתה לריע אינה
מועבת.
ב' י"א שאין הגורל מועב כלל, וי"א שהרמות
הגורלות מועכות, וי"א שגם הנתתה מועבת.
ג' הגורל לריע מועב, י"א שרק ההרמה
מועבת, וי"א שגם הנתתה מועבת.

מ. אם מות השעיר לעזאזל אחרי הגורל,
האם צריך להביא אחר?
א' בכל גזוזא צריך.
ב' בכל גזוזא אין צריך.
ג' אם מות לפני מות דם צריך, ואם מות אחרי
מות דם לפני והידי מחלוקת.

מ"א. טמא עשיר שנכנס למקדש והביא
קרבן של עני, האם יצא ידי חובה?
א' יצא.
ב' לא יצא.
ג' מחלוקת.

מ"א. על איזה שעיר קושרים לשון של
חזונית?
א' רק על השעיר המשתחל.
ב' רק על השעיר השטח.
ג' על שני השעירים.

מ"ב. האם שחיטת פרו של אהרן כשרה
בזר?
א' כשרה.
ב' פסולה.
ג' מחלוקת.